

Ενότητα 15 Η μεταμόρφωση του Λεύκιππου

Γαλάτεια ἢ Εὐρυτίου τοῦ Σπάρτωνος	Ἡ Γαλάτεια ἡ κόρη τοῦ Εὐρυτίου, τοῦ γιου τοῦ Σπάρτωνα,
συνεζύγη ἐν Φαιστῶ τῆς Κρήτης	παντρεύτηκε στὴ Φαιστό τῆς Κρήτης
Λάμπρῳ τῶ Πανδίωνος,	τὸ Λάμπρο, τὸ γιο τοῦ Πανδίωνα,
ἀνδρὶ τὰ μὲν εὖ ἔχοντι εἰς γένος, ἐνδεεῖ δὲ βίου.	ἀντρα ευγενικῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ φτωχό.
Οὗτος, ἐπειδὴ ἐγκύμων ἦν ἡ Γαλάτεια,	Αὐτός, ὅταν ἐγκυμονοῦσε ἡ Γαλάτεια,
ἠϋξάτο μὲν γενέσθαι αὐτῶ ἄρρενα παῖδα,	ευχήθηκε νὰ ἀποκτήσει ἀρσενικό παιδί
προηγόρευσε δὲ τῇ γυναικί,	καὶ προειδοποίησε τὴ γυναῖκα τοῦ
ἐὰν γεννήσῃ κόρην, ἀφανίσαι.	ὅτι ἀν γεννήσῃ κορίτσι, θὰ τὸ σκοτώσει.
Τῇ δὲ Γαλατεῖα ἐγένετο θυγάτηρ.	Ἡ Γαλάτεια ἀπέκτησε κορίτσι.
Καὶ κατοικτεῖρασα τὸ βρέφος	Καὶ ἐπειδὴ λυπήθηκε τὸ βρέφος
καὶ λογισαμένη τὴν ἐρημίαν τοῦ οἴκου	καὶ σκέφτηκε τὴν ἐρήμωση τοῦ σπιτιοῦ,
ἐψεύσατο τὸν Λάμπρον λέγουσα τεκεῖν ἄρρεν	εἶπε ψέματα στὸν Λάμπρο λέγοντάς τοῦ ὅτι γέννησε ἀρσενικό παιδί
καὶ ἐξέτρεφεν ὡς παῖδα κοῦρον	καὶ ἀνέθρεψε τὸ κορίτσι γιὰ γιο,
ὀνομάσασα Λεύκιππον.	ἀφοῦ τὸ ὀνόμασε Λεύκιππο.
Ἐπεὶ δὲ ἠϋξέτο ἡ κόρη	Καθὼς ὅμως μεγάλωνε ἡ κόρη
καὶ ἐγένετο ἄφατόν τι κάλλος,	καὶ γινόταν ἀνείπωτα πολὺ ωραία,
ἡ Γαλάτεια δεῖσασα τὸν Λάμπρον,	ἡ Γαλάτεια ἐπειδὴ φοβήθηκε τὸν Λάμπρο,
κατέφυγεν εἰς τὸ ἱερόν τῆς Λητοῦς	κατέφυγε στὸ ἱερό τῆς Λητοῦς
καὶ ἰκέτευσεν πλεῖστα τὴν θεὸν	καὶ ἰκέτευε θερμὰ τὴ θεά

εἶ πως δύναιτο ἡ παῖς γενέσθαι αὐτῇ κόρος ἀντὶ θυγατρός.	μήπως με κάποιο τρόπο μπορούσε το κορίτσι να γίνει γι' αυτήν αγόρι.
Ἡ δὲ Λητώ ᾤκτειρε τὴν Γαλάτειαν	Ἡ Λητώ λυπήθηκε τὴ Γαλάτεια
συνεχῶς ὀδυρομένην καὶ ἰκετεύουσσαν	που συνεχῶς θρηνοῦσε καὶ τὴν ἰκέτευε
καὶ μετέβαλε τὴν φύσιν τῆς παιδὸς εἰς κόρον.	καὶ μεταμόρφωσε τὴ φύση τοῦ κοριτσιοῦ σε αγόρι.
Ταύτης τῆς μεταβολῆς Φαίστιοι μέμνηνται ἔτι	Αὐτὴ τὴ μεταμόρφωση οἱ κάτοικοι τῆς Φαιστοῦ τὴ θυμούνται ἀκόμη
καὶ τὴν ἑορτὴν καλοῦσιν Ἐκδύσια,	καὶ ονομάζουν τὴ γιορτὴ τους Ἐκδύσια,
ἐπεὶ ἡ παῖς ἐξέδου τὸν πέπλον.	γιατί ἡ κόρη ἀπέβαλε τὴ γυναικεῖα φύση τῆς.

Νοηματική απόδοση κειμένου

Ἡ Γαλάτεια, ἡ κόρη τοῦ Ευρύτιου, παντρεύτηκε στὴ Φαιστό τὸ Λάμπρο, που ἦταν ευγενικῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ φτωχός. Ὄταν ἡ Γαλάτεια ἦταν ἐγκυος, αὐτός ευχήθηκε νὰ ἀποκτήσει γιο καὶ προειδοποίησε τὴ γυναίκα του, νὰ γεννοῦσε κορίτσι, νὰ το εξαφανίσει. Ἡ Γαλάτεια ἀπέκτησε κορίτσι που δὲν ἠθέλε ὅμως νὰ εξαφανίσει· καὶ εἶπε στὸν ἀντρα τῆς, ξεγελώντας τον, ὅτι γέννησε αγόρι· τὸ παιδί αὐτὸ τὸ ἀνέτρεφε σαν αγόρι καὶ τὸ ὀνόμασε Λεύκιππο. Τὸ κορίτσι, ὅταν μεγάλωσε, ἐγένε πολὺ ωραίο. Ὄμως ἡ Γαλάτεια, ἐπειδὴ φοβόταν τὸ Λάμπρο, ἰκέτευσε τὴ θεὰ Λητώ νὰ μεταμορφώσει τὸ κορίτσι σε αγόρι. Ἡ θεὰ ἀκούγοντας τὴν ἰκεσία τῆς Γαλάτειας ἀλλάξε τὴ φύση τοῦ κοριτσιοῦ καὶ τὴν ἔκανε αγόρι. Λυτὴ τὴν ἀλλαγὴ οἱ κάτοικοι τῆς Φαιστοῦ τὴν ἔκαναν γιορτὴ καὶ τὴν ὀνομάζουν «Ἐκδύσια».

Γραμματική

1. Νὰ συμπληρώσετε τὶς προτάσεις τοποθετώντας τὸ ρῆμα τῆς παρένθεσης στὸν κατάλληλο τύπο παρατατικού καὶ αορίστου :

- Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ πρό τῆς μάχης (γυμνάζομαι)
- Οὔτοι βωμούς τε καὶ ἀγάλματα θεῶν (ἰδρύομαι)
- Ξέρξης Δημάρατον τὸν Λακεδαιμόνιον (μεταπέμπομαι)

- Ὑμεῖς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (διώκομαι)
- Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου στρατεύμα (παρασκευάζομαι)
- Ἡμεῖς οὐδέποτε πολιτευόμενοι δικάίως (παύομαι)

2. Να υπογραμμίσετε και να αναγνωρίσετε τους τύπους του παρατατικού και του αορίστου στις παρακάτω προτάσεις :

- α) Στρατιάν ἄλλην ἐψηφίζοντο πέμπειν καί ναυτικήν καί πεζήν.
- β) Εὐδαίμων μοι ὁ ἀνὴρ ἐφαίνετο τοῦ τρόπου και τῶν λόγων.
- γ) Ἡμεῖς ἔξω τοῦ ἄστεως παρά τόν ποταμόν ἐπορευσάμεθα.
- δ) Οἱ ἐπιλήσμονες τῶν Λυκούργου θεσμῶν νέοι ἐκολάζοντο.
- ε) Ὑμεῖς πρό ὀλίγων ἡμερῶν ἀντετάξασθε τοῖς πολεμίοις.

3. Να μετατρέψετε τον παρατατικό σε αόριστο και τον αόριστο σε παρατατικό στις παρακάτω προτάσεις:

- Ὑμεῖς ἐψηφίζεσθε βοηθεῖν μετ' Ἀγησιλάου.
○
- Ἐκεῖνοι ἀπηλάττοντο τῶν δεινῶν.
○
- Ἀσμένως οἱ Μύριοι ὑπεδέξαντο αὐτούς.
○
- Ἀπάντων ἀνδρειότατα οἱ ὀπλῖται ἐμαχήσαντο.
○

4. Στις επόμενες προτάσεις να αναγνωρίσετε τους ρηματικούς τύπους οριστικής του παρατατικού μέσης φωνής και να βρείτε σε ποια ρήματα ανήκουν:

- α. Οἱ τοῦ Ἡρακλέους ἔκγονοι (=ἀπόγονοι) ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τρεῖς τοῦ Διὸς βωμοὺς ἰδρύσαντο (=ἐχτισαν) καὶ ἐν αὐτοῖς ἐθύσαντο (=θυσίασαν).
- β. Μαρδόνιος Ἐέρξην παρεκελεύσατο (=συμβούλεψε) μεγάλην στρατιάν ἰδρῦσασθαι (=να φτιάξει) καὶ ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας στρατεύεσθαι.

γ. Ἀγησίλαος ἐβουλεύετο (=σκεφτόταν) πρὸ τοῦ ἔργου, βουλευσάμενος δὲ (= ὅταν ὁμως αποφάσιζε) ἔπραττε τοῦτο ταχέως.

5. Να μετατρέψετε τους ρηματικούς τύπους των προτάσεων στον αόριστο:

- α. Σωκράτης ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἀνεπαύετο λαμπρῶς.
- β. Τότε περὶ τῆς Κύρου ἀρχῆς ἠγωνίζεσθε γενναίως.
- γ. Λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο παρ' Ἀθηναίων βοήθειαν.
- δ. Στρατιὰν ἄλλην ἐψηφίζοντο πέμπειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν.
- ε. Παρεσκευάζοντο ποιησόμενοι προσβολὰς τῷ τείχει.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις κατανόησης του σχολικού βιβλίου

1. Τι ανάγκασε τη Γαλάτεια να καταφύγει στη βοήθεια της Λητώ;

Η Γαλάτεια αναγκάστηκε να καταφύγει στη βοήθεια της θεάς Λητώ, προκειμένου να αποφύγει τη θανάτωση της κόρης της από τον ίδιο της τον πατέρα. Όσο ήταν έγκυος, ο σύζυγός της, Λάμπρος, απείλησε ότι θα σκότωνε το παιδί που κυοφορούσε στην περίπτωση που θα ήταν κορίτσι. Η Γαλάτεια τον πρώτο καιρό έκρυψε το πραγματικό φύλο του παιδιού και εξαπάτησε το Λάμπρο λέγοντας πως ήταν αγόρι και δίνοντάς του το όνομα Λεύκιππος. Καθώς όμως το παιδί μεγάλωνε, γινόταν φανερό ότι δε θα μπορούσε η μητέρα να κρύβει τη θηλυκή του υπόσταση για πολύ καιρό ακόμη, κι έτσι κατέφυγε στο ιερό της Λητούς ζητώντας απεγνωσμένα να μεταμορφωθεί η κόρη της σε αγόρι.

2. Πώς αντέδρασε η Λητώ στους θρήνους της Γαλάτειας;

Η Λητώ συγκινήθηκε από τους θρήνους και τους οδυρμούς της δύστυχης μητέρας που επρόκειτο να χάσει το παιδί της, και αποφάσισε να τη βοηθήσει. Με τη θεϊκή της παρέμβαση έσωσε το κορίτσι μεταμορφώνοντάς το σε αγόρι. Από αυτή τη θαυμαστή μεταβολή του Λεύκιππου προέκυψαν τα Έκδνοια, μια γιορτή των αρχαίων προς τιμήν της Λητούς, η οποία περιλάμβανε τελετουργική έκδυση (= γδύσιμο) που συμβόλιζε την αποβολή της γυναικείας φύσης.

3. Σε ποια αίτια οφείλεται, κατά τη γνώμη σας, η παρατηρούμενη και στις μέρες μας (ιδίως σε φτωχότερους πληθυσμούς) προτίμηση για αρσενικά τέκνα; Γνωρίζετε έργα της ελληνικής ή της παγκόσμιας λογοτεχνίας που αναφέρονται άμεσα ή έμμεσα στο θέμα;

Η προτίμηση για αρσενικά τέκνα είναι μια τάση που παρατηρούνταν στις παλαιότερες κοινωνίες, ωστόσο διατηρείται και στις μέρες μας. Τα αίτια στα οποία οφείλεται η προτίμηση αυτή είναι οικονομικής και κοινωνικής φύσεως. Ένα αγόρι, μόλις μεγάλωνε, κέρδιζε μόνο του τη ζωή του, ενώ το κορίτσι μέχρι το γάμο του στηριζόταν οικονομικά στην οικογένεια, που εκτός των άλλων έπρεπε να εξασφαλίσει και προίκα. Επιπλέον, τα αγόρια εξασφάλιζαν τη συνέχεια του ονόματος της οικογένειας, ενώ είχαν κοινωνικά προνόμια που ήταν απαγορευμένα για τις γυναίκες, για τις οποίες η ζωή ήταν πιο δύσκολη σε όλους τους τομείς. Σήμερα, η προτίμηση για αρσενικά τέκνα δεν αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο στις αναπτυγμένες χώρες, γιατί εκλείπουν σιγά-σιγά οι λόγοι που τη δημιούργησαν. Η απελευθέρωση των γυναικών κυρίως η επαγγελματική τους δραστηριοποίηση άλλαξε πολλές από τις αντιλήψεις και τις προκαταλήψεις των προηγούμενων κοινωνιών. Πολλά έργα της ελληνικής και παγκόσμιας λογοτεχνίας αναφέρονται στο θέμα αυτό, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα το μυθιστόρημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη Η φόνισσα, στο οποίο η ηρωίδα σκοτώνει τα νεογέννητα κορίτσια, για να μην ταλαιπωρηθούν από τα βάσανα της γυναικείας μοίρας.